

İTOSAM

İSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

HAFTALIK
EKONOMİ BÜLTENİ
09 EYLÜL 2024

Ekonomide Son Geliřmeler

- 03** ORTA VADELİ PROGRAM
- 04** GAYRİ SAFİ YURT İÇİ HASILA
- 08** TÜRKİYE STARTUP EKOSİSTEMİ YATIRIM RAPORU
- 10** TÜİK ENFLASYON
- 13** İTO ENFLASYON
- 15** İSO TÜRKİYE İMALAT PMI
- 17** MÜSİAD SAMEKS

“Orta Vadeli Program Enflasyon Hedefinde Revize”

Üç yıllık makroekonomik hedefleri içeren 2025-2027 yılları Orta Vadeli Program (OVP) geçtiğimiz hafta açıklandı. Programın temel amaçları enflasyonun kademeli olarak tek haneye düşürülmesi ve enflasyon baskısı oluşturmadan büyüme potansiyelinin yükseltilmesi olarak belirtildi.

Program kapsamında yapılan tahminlerde 2024 yılı büyüme oranı %4'ten %3,5'e çekilirken önceki programda 2025 için %4,5 olan büyüme tahmini de %4'e indirildi.

Geçtiğimiz yıl açıklanan OVP'ye göre yıl sonu enflasyon tahmini %33 seviyesindeydi. Ancak bu hedef %41,5 olarak revize edildi. Geçen yıl %15,2 olarak belirlenen 2025 enflasyonu da %17,5'e yükseltildi ve 2026 için önceden %8,5 olan hedef %9,7'ye çekildi. Öte yandan OVP hesaplamasında kullanılan ortalama dolar/TL 2024 için 33,2 olarak tahmin edilirken 2027 için 46,9 olarak verildi.

Özetle OVP'deki beklentiler; enflasyon azalırken büyüme oranının sürdürülebilir kılınması, işsizliğin düşürülmesi, ihracatın artması ve cari açığın milli gelir içindeki payının azalması yönünde. Belirlenen tahminlere göre önümüzdeki dönemlerde ekonomi politikalarının dezenflasyon hedeflemesi doğrultusunda ekonomideki iç talebin kısılarak soğutulmasına ve ihracatın artırılmasına odaklanması bekleniyor.

OVP'de Belirlenen Temel Ekonomik Tahminler

Makro Göstergeler	2024 (GT)	2025 (P)	2026 (P)	2027 (P)
Büyüme (%)	3,5 (4)	4 (4,5)	4,5 (5)	5
Kişi başı gelir (\$)	15.551	17.028	18.990	20.420
Enflasyon (%)	41,5 (33)	17,5 (15,2)	9,7 (8,5)	7
Cari Açık/GSYH (%)	-1,7 (-3,1)	-2 (-2,6)	-1,6 (-2,3)	-1,3
İşsizlik (%)	9,3 (10,3)	9,6 (9,9)	9,2 (9,3)	8,8
İhracat (milyar dolar)	264,0	279,6	296,1	319,6
Dolar/TL	33,2	42	44,4	46,9

Kaynak: Orta Vadeli Program

GT: Gerçekleşme Tahmini

P: Program

Not: Parantez içindeki değerler bir önceki OVP tahminlerini göstermektedir.

“

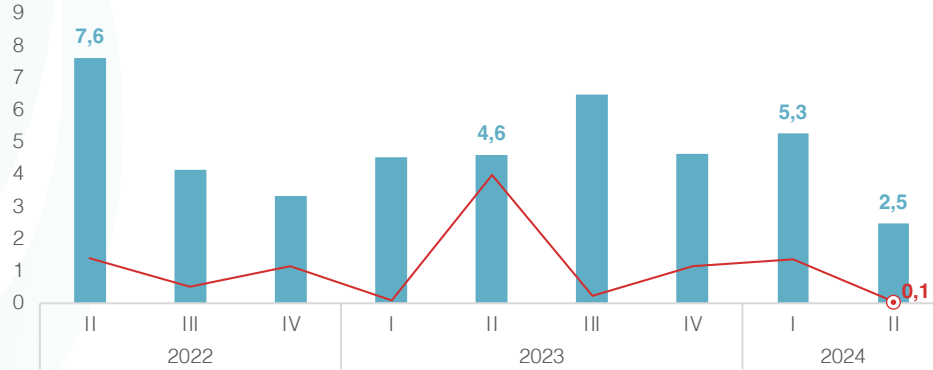
Merkezi yönetim bütçesi hazırlık sürecini başlatan **Orta Vadeli Program (OVP)**; makro politikaları, ilkeleri, hedef ve gösterge niteliğindeki temel ekonomik büyüklükleri, gelecek üç yıla ilişkin toplam gelir ve gider tahminlerini, bütçe dengesi ve borçlanma durumu ile kamu idarelerinin ödenek teklif tavanlarını içeren temel politika dokümanıdır.

”

“GSYH Yılın İkinci Çeyreğinde %2,5 Arttı”

Türkiye ekonomisi yılın ikinci çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre %0,1, bir önceki yılın aynı çeyreğine göre ise %2,5 oranında büyüdü. Böylece 2024 yılının ikinci çeyreğinde cari fiyatlarla GSYH 9 trilyon 949 milyar 792 milyon TL oldu.

GSYH Büyüme Oranları (%)

■ Bir önceki yılın aynı çeyreğe göre değişim oranı

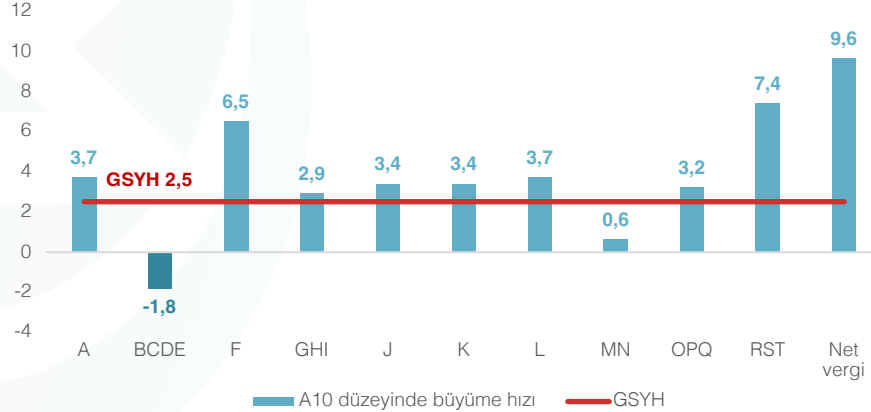
— Bir önceki çeyreğe göre değişim oranı

Kaynak: TÜİK

“Sanayi Katma Değerinde %1,8 Azalış”

İkinci çeyrekte bir önceki yılın aynı dönemine göre inşaatla %6,5, tarım sektörü ile gayrimenkul faaliyetlerinde %3,7, hizmetlerde %2,9 ve bilgi ve iletişim faaliyetleri ile finans ve sigorta faaliyetlerinde %3,4 oranlarında artış gerçekleşti. Sanayi sektöründe ise %1,8 azalış görüldü.

GSYH İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Büyüme Hızları (%)

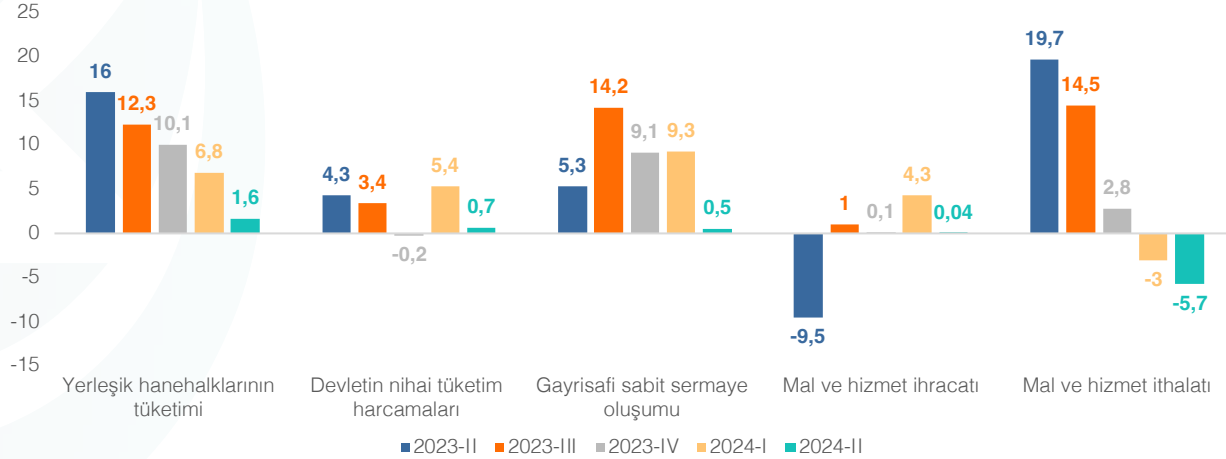

- A → Tarım, ormancılık ve balıkçılık
- BCDE → Sanayi
- C → İmalat sanayi
- F → İnşaat
- GHI → Hizmetler
- J → Bilgi ve iletişim
- K → Finans ve sigorta faaliyetleri
- L → Gayrimenkul faaliyetleri
- MN → Mesleki, idari ve destek hizmet faaliyetleri
- OPQ → Kamu yönetimi, eğitim, insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri
- RST → Diğer hizmet faaliyetleri

“İhracatta Yıllık %0,04 Artış”

2024 yılının ikinci çeyreğinde, harcama yöntemiyle GSYH bileşenlerinin büyüme hızları incelendiğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine göre hanehalklarının tüketimi %1,6 ve devletin nihai tüketim harcamaları %0,7 oranlarında artış kaydetti. Mal ve hizmet ihracatı büyüme hızı ikinci çeyrekte %0,04 seviyesine ulaşırken ithalat büyüme hızı ise %5,7 azaldı.

Harcama Yöntemiyle GSYH Bileşenlerinin Büyüme Hızları (%)

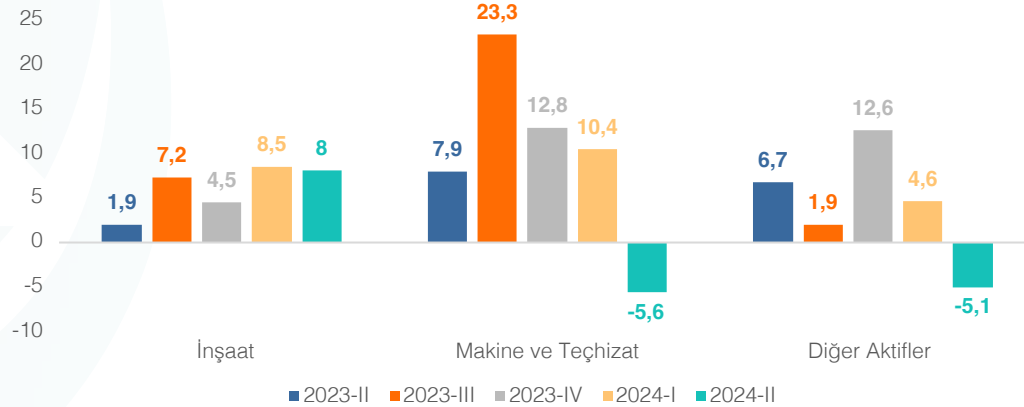

Kaynak: TÜİK

“Makine ve Teçhizat Yatırımlarında Yıllık %5,6 Azalış”

Gayrisafi sabit sermaye oluşumunda bir önceki yılın aynı çeyreğine göre %0,5 artış kaydedildi. Gayrisafi sabit sermaye oluşumunun alt kalemlerinde; inşaatla %8 artış gerçekleşirken makine ve teçhizat sınıfında %5,6 ve diğer aktiflerde %5,1 oranında azalış gerçekleşti.

Gayrisafi Sabit Sermaye Oluşumu (%)

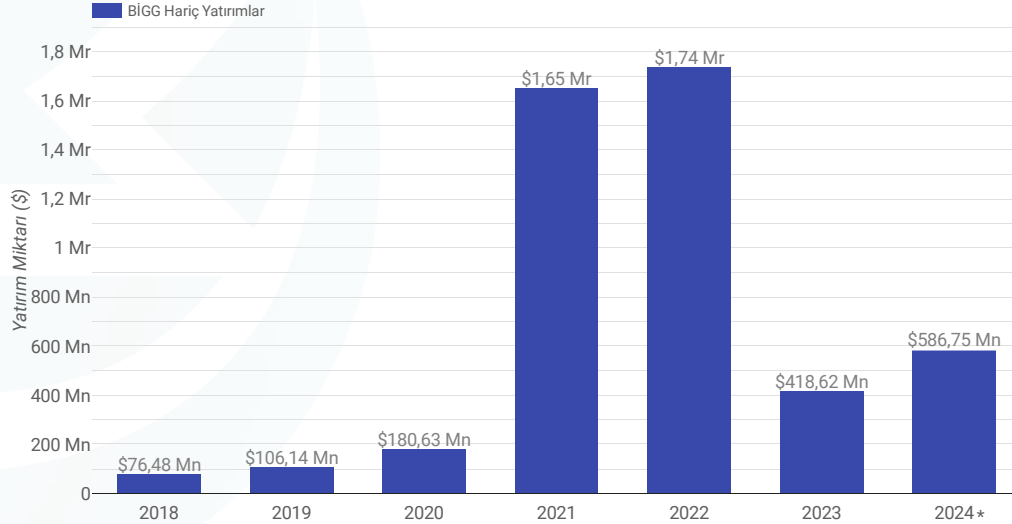

Kaynak: TÜİK

“Yılın İlk Yarısında 586,8 Milyon Dolar Yatırım Gerçekleşti”

Dijital Startup Ekosistemi platformu olarak bilinen Startup Centrum, 2024'ün ilk yarısında girişimcilik ekosisteminin detaylarını ele alan bir rapor yayınladı. Raporla göre Türkiye'de girişimler 2024 yılının ilk 6 ayında 586,8 milyon dolar yatırım aldı. Bu miktarın 2023 yılındaki toplam yatırım miktarını geçmesi raporun dikkat çekici sonuçları arasında yer aldı. Sektörel sonuçlara yer verilen raporda yapay zekâ ve makine öğrenimi tüm zamanların en çok yatırım alan sektörü olarak kayıtlara geçerken yurtdışında resmi merkezleri bulunan ancak ekibi ve operasyonlarının büyük bir kısmı Türkiye'de olan girişimler için İstanbul, Ankara ve İzmir öncelikli merkezler olmaya devam etti.

Yıl Bazında Girişimlerin Aldığı Toplam Yatırım Miktarı

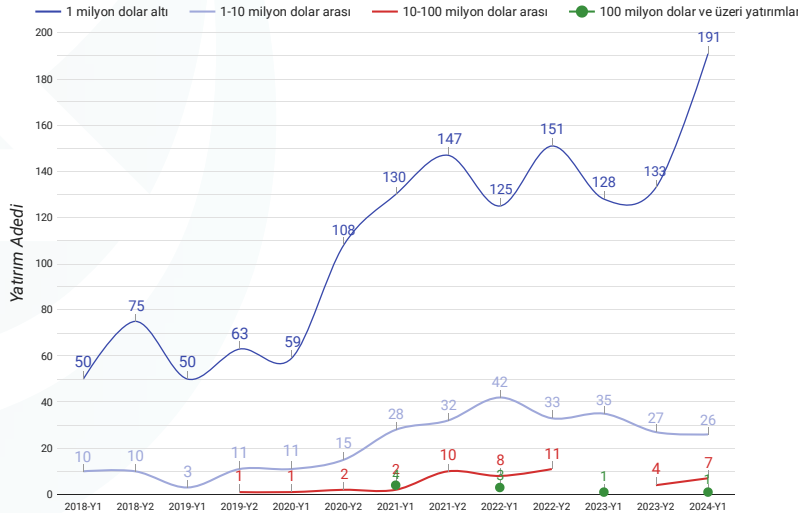
*Son Tarih: 30.06.2024

Kaynak: Startup Centrum, 2024 - Yarıyıl Türkiye Startup Ekosistemi Yatırım Raporu

“2024'te Zorluk Yaşayanlar, İlk Yatırımlarını Hedefleyen Girişimler Oldu”

Rapor verilerine göre 1 milyon dolar altındaki yatırımlar 191 işlemle rekor seviyeye ulaşmış gibi görünse de bu işlemlerin 133'ü Bireysel Genç Girişim (BİGG) programı kapsamındaki yatırımlardan oluşuyor. BİGG programı haricindeki yatırımlar ise sadece 58 işlemle sınırlı kaldı. Rapor-
da, geçmiş yılların ilk altı aylık performanslarıyla karşılaştırıldığında bu dönemdeki yatırımların pandemi öncesi dönemle benzerlik gösterdiği belirtiliyor. 1-10 milyon dolar arası yatırımlar ise 26 işlemle 2022'nin ilk yarısından itibaren devam eden düşüş eğilimini sürdürdü ve orta ölçekli yatırımlarda azalmaya işaret etti. Buna karşın raporda 10 milyon ile 100 milyon dolar arasındaki 7 yatırımda toplamda 269 milyon dolar toplandı bu miktarın tüm yatırımların yaklaşık %46'sını oluşturduğu vurgulanıyor.

Yatırım Aralığına Göre Gerçekleşen Yatırım Adedi

Kaynak: Kaynak: Startup Centrum, 2024 - Yarıyıl Türkiye Startup Ekosistemi Yatırım Raporu

“

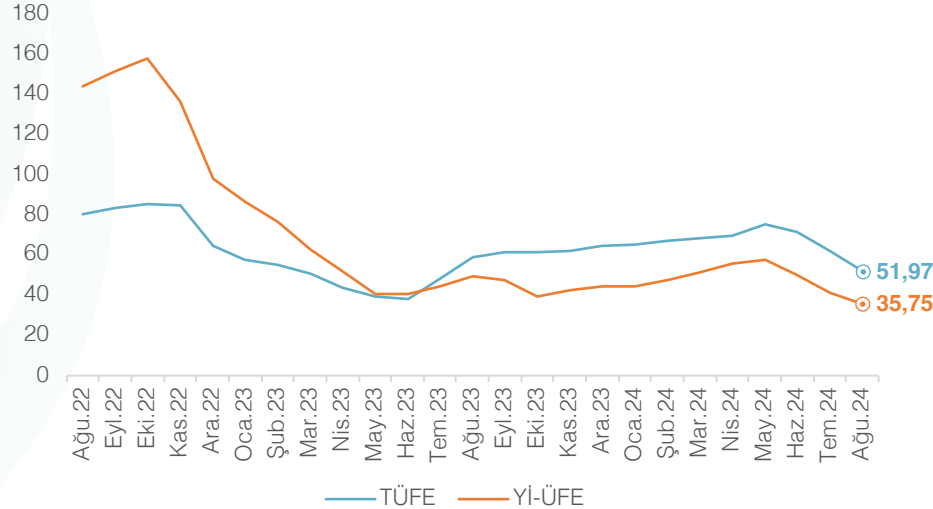
BİGG (Bireysel Genç Girişim) programı, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) tarafından yürütülen bir destek programıdır.

”

“TÜFE’de Yıllık %51,97’lik Artış”

Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) ağustos ayında bir önceki aya göre %2,47, bir önceki yılın aynı ayına göre %51,97’lik artış gösterdi. Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE) ise bir önceki aya göre %1,68, bir önceki yılın aynı ayına göre %35,75 oranında arttı.

TÜFE ve Yİ-ÜFE Yıllık Değişim Oranları

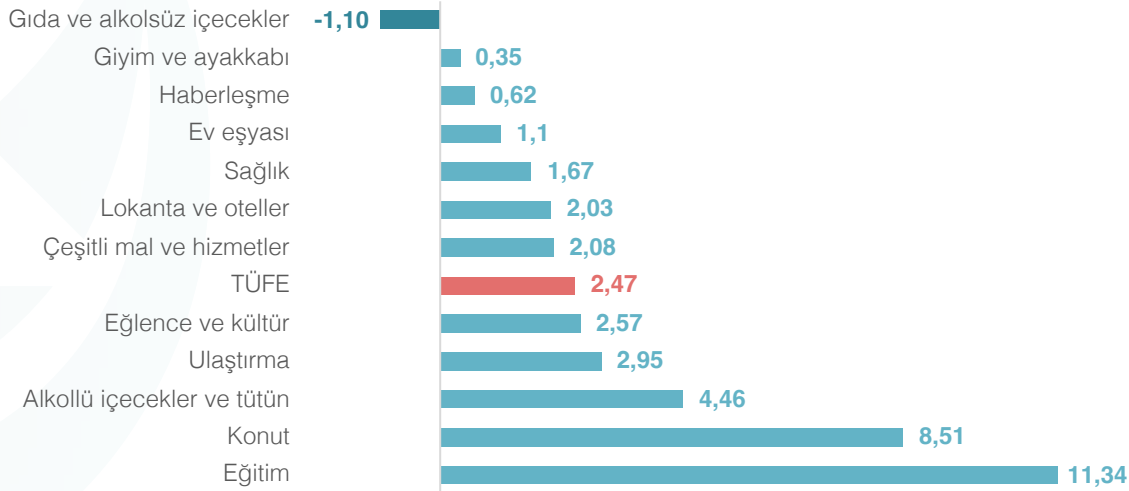

Kaynak: TÜİK

“En Yüksek Artış Eğitim Grubunda”

TÜFE ana harcama grupları itibarıyla ağustos ayında bir önceki aya göre en çok azalan ana grup %-1,10 ile gıda ve alkolsüz içecekler iken artışın en fazla yaşandığı ana grup ise %11,34 ile eğitim oldu.

TÜFE Ana Harcama Gruplarına Göre Aylık Değişimler (%), Ağustos 2024

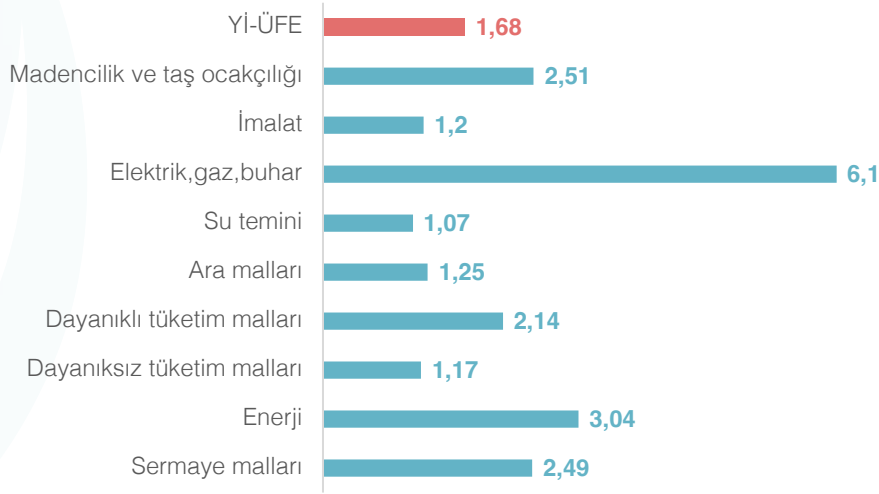

Kaynak: TÜİK

“Elektrik, Gaz Üretimi ve Dağıtımında %6,10 Artış”

Sanayinin dört sektöründe aylık değişimler; elektrik, gaz üretimi ve dağıtımında %6,10, madencilik ve taş ocakçılığında %2,51, imalatta %1,20 ve su temininde %1,07 oranında artış şeklinde gerçekleşti.

Yİ-ÜFE Aylık Değişim Oranları (%), Ağustos 2024

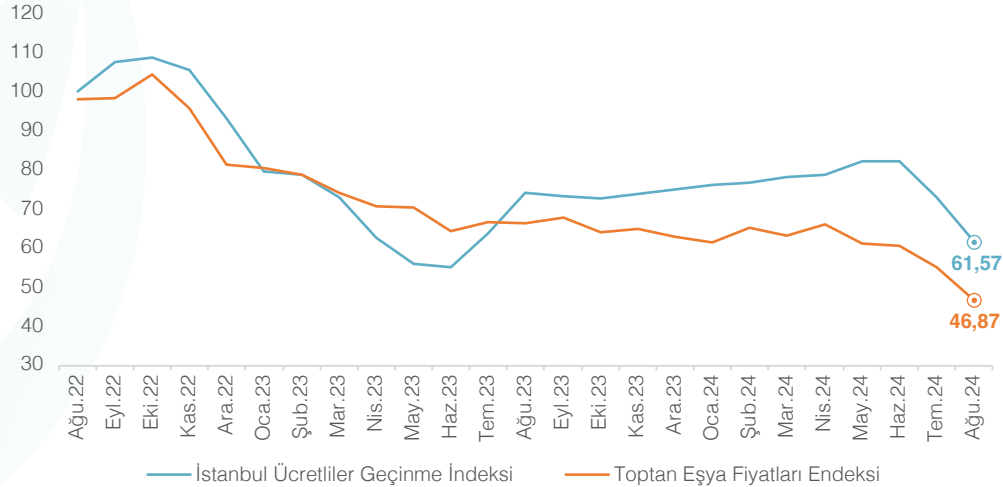
Kaynak: TÜİK

“Yıllık Bazda Fiyatlarda %61,57’lik Artış”

Perakende fiyatları yansıtan İstanbul Ücretliler Geçinme İndeksi ağustos ayı verileri açıklandı. Buna göre fiyatlar bir önceki aya göre %1,73, bir önceki yılın aynı ayına göre %61,57 oranında artış gösterdi.

Toptan fiyatlarını yansıtan Toptan Eşya Fiyatları İndeksi ise bir önceki aya göre %0,98, bir önceki yılın aynı ayına göre %46,87 arttı.

İstanbul Ücretliler Geçinme İndeksi ve Toptan Eşya Fiyatları İndeksi

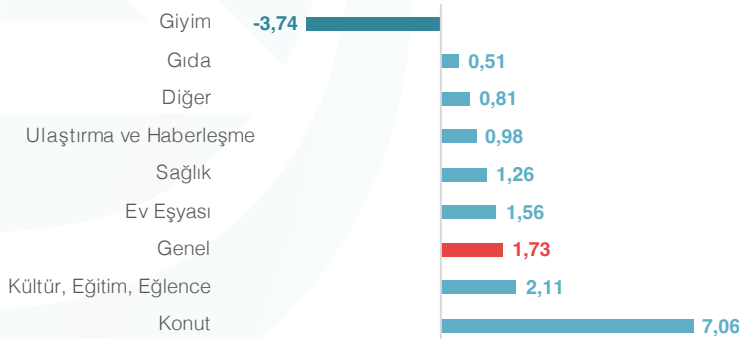
“Konut Grubu Harcamalarında Aylık %7,06 Artış”

İstanbul Ücretliler Geçinme İndeksi harcama gruplarına göre aylık değişim oranlarında %7,06’lık artış ile konut grubu ilk sırada yer aldı. Bu grubu %2,11 ile kültür, eğitim ve eğlence grubu izledi.

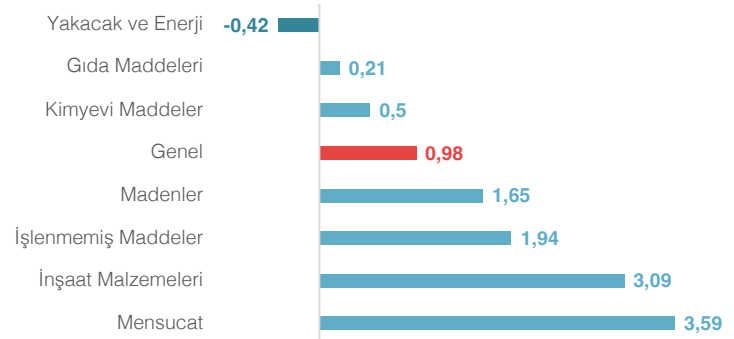
Toptan Eşya İndeksi harcama grupları içinde mensucat grubunda bir önceki aya göre %3,59 oranında artış yaşandı. Yakacak ve enerji grubunda ise %0,42’lik azalış gerçekleşti.

Ağustos Ayında Gruplar İtibarıyla Aylık Değişim Oranları (%)

İstanbul Ücretliler Geçinme İndeksi

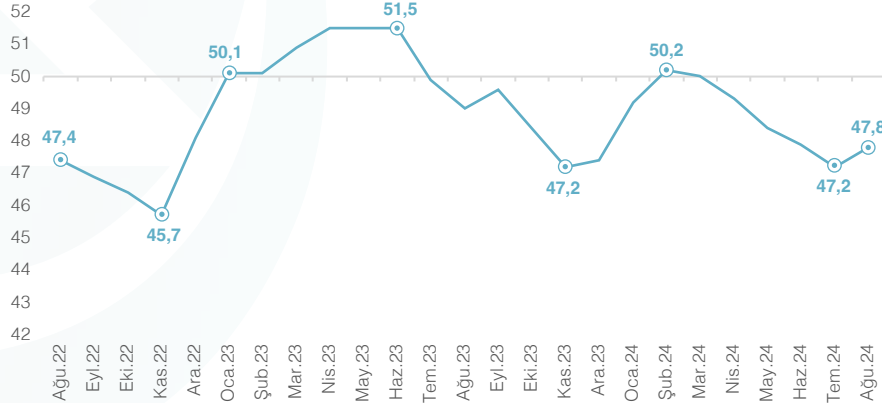
Toptan Eşya İndeksi

“Türkiye İmalat PMI Eşik Değerin Altında Seyretmeye Devam Ediyor”

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Türkiye İmalat PMI ağustos ayında 47,8 olarak kaydedildi. Bir önceki aya göre 0.6 puanlık yükseliş gerçekleşse de endeks, iktisadi canlılık için kabul edilen 50 eşik değerinin altında kalmaya devam etti. Bu durum sektördeki zayıflamanın devam ettiğini gösterdi. Öte yandan yeni ihracat siparişlerinin Haziran 2023'ten bu yana ilk kez artış göstermesi, dış talep koşullarında daha olumlu bir görünüme işaret etti. Girdi maliyetlerindeki yükseliş nedeniyle imalatçılar kendi satış fiyatlarını artırırken yeni siparişlerdeki düşüş trendi, imalatçıların stok tutma eğilimini de zayıflatarak hem girdi hem de nihai ürün stoklarının azalmasına yol açtı.

Türkiye İmalat PMI

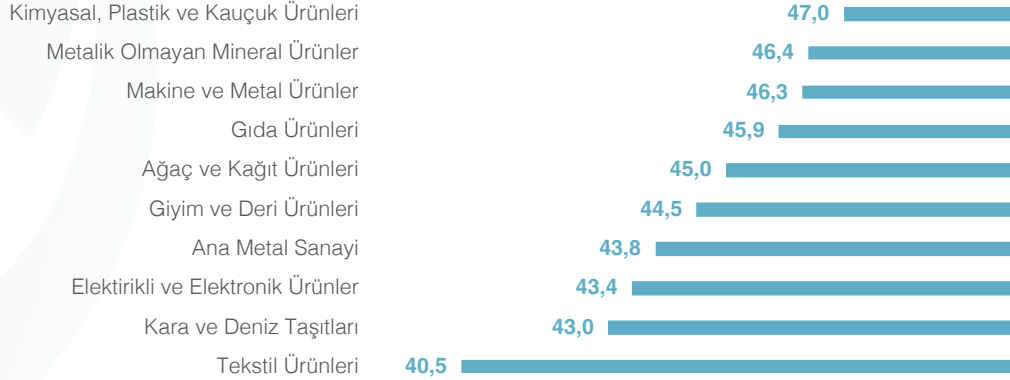

“İSO Türkiye İmalat PMI, imalat sanayinin kaydettiği performansı sergilemek amacıyla tasarlanmış bileşik bir performans göstergesidir. 50 değerinin üzerinde ölçülen tüm rakamlar sektörde iyileşmeye işaret etmektedir.”

“Üretim Tüm Sektörlerde Yavaşladı”

Türkiye Sektörel PMI raporuna göre Türk imalat sektörünün tüm alanlarında zorlu faaliyet koşulları devam ediyor. Ağustos ayında takip edilen on sektörün tamamında üretim daraldı. Üretimdeki en fazla gerileme tekstil ürünlerinde kaydedilirken kimyasal, plastik ve kauçuk ürünleri en az gerileme gösteren sektör oldu. İlgili ayda üretimdeki bu düşüş, yeni siparişlerin zayıflamasından kaynaklandı. Girdi talebindeki yavaşlama, tedarik zincirleri üzerindeki baskının hafiflemesini ve izlenen sektörlerin yarısında tedarikçilerin teslimat sürelerinin kısılmasını sağladı. Tedarikçi performansındaki en belirgin iyileşme kara ve deniz taşıtlarında görülürken en güçlü artış ise elektrikli ve elektronik ürün firmalarında gerçekleşti.

Türkiye Sektörel PMI Anketi, Ağustos 2024

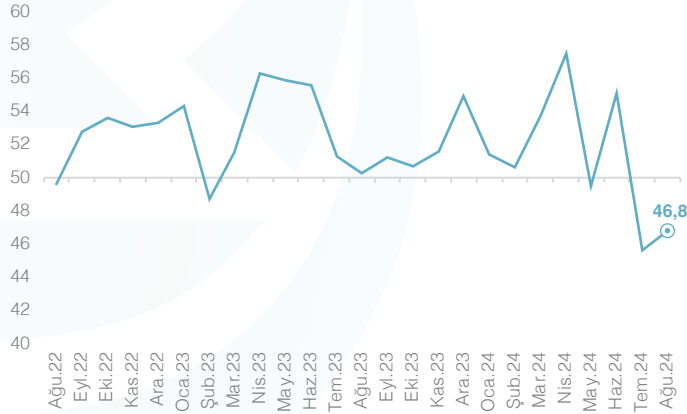

Kaynak: İstanbul Sanayi Odası Türkiye İmalat PMI

“SAMEKS, Referans Değerin Altında”

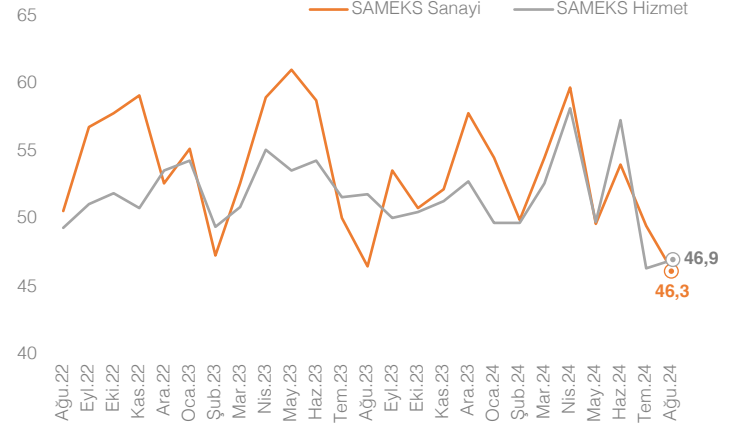
Ağustos ayında mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış Satınalma Müdürleri Endeksi (SAMEKS) Bileşik Endeksi, bir önceki aya göre 1,5 puan ivme kazanarak 46,8 değerine yükselmesine karşın referans değerinin altındaki seyrini sürdürdü. Bu dönemde Hizmet Sektörü SAMEKS Endeksi önceki aya göre 0,7 puan artış göstererek 46,9 seviyesinde gerçekleşti. Sanayi Sektörü SAMEKS Endeksi önceki aya göre 3,1 puan gerileyerek 46,3 olarak kaydedildi.

SAMEKS Bileşik Endeksi

Kaynak: MÜSİAD

SAMEKS Sanayi ve Hizmet Endeksleri

Kaynak: MÜSİAD

İTOSAM

İSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Tasarım ve Hazırlık | Stratejik Araştırmalar Merkezi

itosamkurumsal

www.itosam.org.tr